

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (description research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำกับตนเองในการเลิกยาเสพติดของผู้ป่วยยาเสพติด ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่มารับการบำบัดรักษาเป็นผู้ป่วยใน ที่ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่มารับการในระยะถอนพิษยา ฟีนฟูสมรรถภาพและติดตามผล ของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาและปัตตานี จำนวน 228 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางประมาณขนาดตัวอย่างจากค่าขนาดอิทธิพลที่มีค่าเล็ก กลาง ใหญ่ ของโคเฮน (Cohen, 1992) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .01 อำนาจการทดสอบที่ .80 ขนาดอิทธิพลเป็นค่าขนาดกลางและเป็นที่ยอมรับได้ในการวิจัยทางการแพทย์ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 76 คน ตามแต่ละระยะของการรักษา เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling method) ตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้

1. ผู้ป่วยอยู่ในระยะถอนพิษยา ฟีนฟูสมรรถภาพและติดตามผลของการรักษา
2. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถติดต่อสื่อสารรู้เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด และข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติดเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำจำนวน 16 ข้อ ข้อมูลส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ข้อมูลการเสพยาเสพติด คือ ระยะเวลาที่เสพยาเสพติดตัวหลักที่มารับบำบัดรักษา อายุที่ใช้สารเสพติดครั้งแรก สารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ระบบในการเข้ารับการรักษา การตั้งใจในการรักษาเพื่อเลิกยาเสพติด แผนกที่รับการรักษา ชั้นตอน

ที่ได้รับการรักษา ข้อมูลการเลิกยาเสพติด คือ ประสิทธิภาพในการเลิกยาเสพติด ระยะเวลาที่หยุดได้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลิกยาเสพติด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการกำกับตนเองเพื่อเลิกยาเสพติดของผู้ป่วยยาเสพติด เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการกำกับตนเอง ของ แบนดูรา (Bandura, 1977) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด (ทิพาวดี, 2545; ชงชัย, 2541; สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2543, 2547) ประกอบด้วย การสังเกตตนเองจำนวน 16 ข้อ การตัดสินใจจำนวน 14 ข้อ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองจำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ (0-4) และกำหนดความหมายของค่าคะแนน ดังนี้

- 4 หมายถึง เป็นจริงสำหรับผู้ตอบมากที่สุด
- 3 หมายถึง เป็นจริงสำหรับผู้ตอบมาก
- 2 หมายถึง เป็นจริงสำหรับผู้ตอบปานกลาง
- 1 หมายถึง เป็นจริงสำหรับผู้ตอบน้อย
- 0 หมายถึง ไม่เป็นจริงสำหรับผู้ตอบ

การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้ค่าพิสัยคือคะแนนเฉลี่ยสูงสุดลบคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับที่ต้องการ ดังนี้ (บุญใจ, 2545)

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 1.33 หมายถึง ผู้ป่วยยาเสพติดมีการกำกับตนเองเพื่อเลิกยาเสพติดระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.34 – 2.66 หมายถึง ผู้ป่วยยาเสพติดมีการกำกับตนเองเพื่อเลิกยาเสพติดระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.67 – 4.00 หมายถึง ผู้ป่วยยาเสพติดมีการกำกับตนเองเพื่อเลิกยาเสพติดระดับมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรงด้านเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ที่มีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยยาเสพติดไม่น้อยกว่า 5 ปี คือ อาจารย์ประจำสถาบันการศึกษาด้านจิตวิทยามีความเชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จำนวน 1 ท่าน จิตแพทย์ประจำศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด จำนวน 1 ท่าน และพยาบาลประจำศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ความครอบคลุมและความตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย และนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข

2. ความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยยาเสพติดมีคุณสมบัติคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ได้ค่าความเที่ยง ทั้งฉบับ 0.93 และแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การสังเกตตนเอง การตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ได้ค่าความเที่ยง 0.85, 0.94 และ 0.89 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้เก็บข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดสงขลา ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดปัตตานี และสำนักงานคุมประพฤติที่มีผู้ป่วยยาเสพติด ซึ่งผ่านการบำบัดรักษาจากศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดสงขลาและปัตตานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. เสนอโครงการวิจัยผ่านความเห็นชอบจากกรมการแพทย์และที่ปรึกษาโครงการ
2. ทำหนังสือชี้แจงโครงการวิจัยถึงผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดสงขลา ผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดปัตตานี และผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติที่เกี่ยวข้อง
3. จัดการประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เก็บข้อมูลวิจัยถึงรายละเอียดโครงการวิจัยและแนวทางการเก็บข้อมูล โดยมีหนังสือเชิญประชุมถึงผู้บังคับบัญชา

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย และผู้เก็บข้อมูลวิจัย ณ ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดสงขลา ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดปัตตานี และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

1. การเก็บข้อมูลจะเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมโครงการวิจัยและให้พิกษสิทธิ์ก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแนบกับแบบสอบถามทุกฉบับ
2. ขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด
3. นำแบบสอบถามที่ได้เก็บข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำมาลงรหัสประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา และปัตตานี ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยเคารพสิทธิ ความเป็นส่วนตัว การปกปิดความลับของผู้ป่วย ไม่ต้องลงชื่อในการเข้าร่วมงานวิจัย และนำข้อมูลไปเผยแพร่ในภาพรวม ไม่ระบุผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดเป็นกลุ่มที่ไวต่อความรู้สึก ผู้วิจัยได้แนะนำตัว อธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ และระยะเวลาของการทำวิจัยพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเจตนาในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้โดยจะไม่มีผลต่อการรักษาใดๆ ในขณะที่ให้ข้อมูลหากผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกอึดอัด กังวลใจในการให้ข้อมูลผู้วิจัยยินดีที่จะให้คำปรึกษา หรือส่งต่อให้กับบุคคลที่มีความเหมาะสมกว่าหากผู้เข้าร่วมวิจัยต้องการ และผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถบอกยุติการให้ข้อมูลได้ทันที ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยอายุไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์ การเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงบรรยายโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลด้านการกำกับตนเองเพื่อเลิกยาเสพติดของผู้ป่วยยาเสพติด โดยรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบแต่ละระยะด้วยสถิติ f-test